

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Apache: geld belangrijker dan Europa?

Wit, S. de; Behr, C.

Citation

Wit, S. de, & Behr, C. (1998). Apache: geld belangrijker dan Europa? *Bestuurskundige Berichten*, 13(1), 6-8.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234103>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234103>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

den tot dan toe niet onderkend zijn. In ieder geval heeft het kabinet erkent dat er specifieke verantwoordelijkheden voor de regering zijn. Maar waar liggen die dan precies en heeft het kabinet dan niet te laat actie ondernomen? Met andere woorden had er ook iets voorkomen moeten worden?

"Niemand verstond wat Grote Broer zei. Het waren enkel maar een paar woorden van bemoediging, woorden zoals zij worden gesproken in het strijdrumboer, die niet afzonderlijk te onderscheiden zijn, maar die het vertrouwen herstellen door het feit, dát zij worden gesproken. Toen verflauwde het gelaat van Grote Broer weer. En daarvoor in de plaats

Apache: geld belangrijker dan Europa?

S. de Wit en C. Behr

Dit artikel is gedeeltelijk gebaseerd op een onderzoeksopdracht van het vak Politiek-Bestuurlijk Management van de vakgroep Bestuurskunde te Leiden.

27 februari 1995.

Question: "About the Netherlands...(laughter)..."

THE PRESIDENT: "It's a great country and a great ally of the United States."

THE PRESS: "Thank you."

Question: "Mr. President, how will you react if the Dutch government decides not to buy Apache helicopters?"

THE PRESIDENT; "Well, that's a decision for the Dutch government to make, obviously, I hope that that will be the decision because I think on the merits,

verschenen de drie leuzen van de Partij in forse hoofdletters :

OORLOG IS VREDE

VRIJHEID IS SLAVERNIJ

ONWETENDHEID IS KRACHT

Uit George Orwell : 1984

Daan Vrouwdeunt is consultant en doceert het vak bestuurlijke informatiekunde. De analyse voor de aanpak van het millenniumprobleem in de sociale zekerheid was dit jaar een praktijkopdracht.

it's the best product. But that is a decision that a government has to make."

Question: "Mr. President, are you trying to sell the prime-minister on the benefits of the Apache helicopter?"

THE PRESIDENT: "I've already done that. I've already made my pitch, if you will."

PRIME MINISTER KOK: "And, mr. President, if we don't buy them, we remain a great country."

7 April 1995.

In een brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer maken de minister van Defensie J. Voorhoeve en staatssecretaris J.C. Gmelich Meijling hun voornemen duidelijk om, na overleg met de Kamer, zo spoedig mogelijk over te gaan tot de aanschaf van 30 helikopters voor de Luchtmobiele Brigade. Aan dit voornemen is een lang proces van besluitvorming vooraf gegaan. Bovenstaand citaat van een persconferentie in het Witte Huis, tijdens het bezoek van Wim Kok aan de Amerikaanse president Bill Clinton, maakt het internationale belang van de Nederlandse aankoop van Apache gevechtshelikopters duidelijk. Dit jaar worden deze helikopters geleverd.

Luchtmobiele Brigade

De politieke omwentelingen in Oost-Europa en het uiteenvallen van de Sovjet-Unie veranderde begin jaren '90 de internationale veiligheidssituatie. Tegen die achtergrond werd in 1991 het besluit genomen tot herstructurering van de Nederlandse krijgsmacht. De herstructurering van de Nederlandse krijgsmacht raakte met name de Koninklijke Landmacht, omdat zij een nieuw klein en flexibel onderdeel onder haar gezag zou krijgen: de Luchtmobiele Brigade. Een groot deel van de Luchtmobiele Brigade werd ingevuld met reeds bij de Koninklijke Landmacht bestaand materieel. Voor het luchtonderdeel moesten investeringen worden gedaan. Na een studiefase met betrekking tot transporthelikopters werd de keuze gemaakt tot de aanschaf van 17 Franse Cougar-helikopters en 13 Amerikaanse Chinook-helikopters. Naast de transporthelikopters waren er echter ook bewapende helikopters nodig.

Bewapende helikopters

In 1993 presenteerde de krijgsmacht een lijst met potentiële kandidaten voor de levering van bewapende helikopters. Op deze lijst stonden één

Italiaanse en twee Amerikaanse leveranciers. In het regeerakkoord van het toenmalige kabinet was echter gekozen voor een oriëntatie op Europa in het buitenlandse- en defensiebeleid. Daarom zag staatssecretaris Frinking van Defensie ook graag de Frans-Duitse Tigre-leverancier op deze lijst.

Al snel bleek dat de Italiaanse Mangusta en de Amerikaanse Super Cobra niet aan de voorgeschreven eisen voldeden. De uiteindelijke keuze zou vanaf nu tussen de Franse Tigre en de Amerikaanse Apache moeten worden gemaakt.

April 1995. Na een moeizaam besluitvormingsproces waarin alle argumenten tegen elkaar zijn afgewogen, besloot het kabinet in het voordeel van de Apache bewapende helikopter.

De keuze

Waarom is er voor een Amerikaanse helikopter gekozen? Wat is er gebeurd met de Europese oriëntatie?

Door de reorganisatie van de krijgsmacht in het begin van de jaren '90 moest de landmacht met 55% inkrimpen. De landmacht vond een nieuw 'visitekaartje' noodzakelijk. Alleen al om die reden keek zij naar een helikopter die snel beschikbaar was. De Apache was om deze reden de meest logische keuze: immers deze helikopter was al lange tijd in gebruik bij het Amerikaanse leger. Dit sloot tevens aan bij de voorkeuren van de luchtmacht. Wat betreft management, opleidingen en onderhoudsfilosofie is deze is altijd al sterk georiënteerd geweest op de Verenigde Staten. Het advies dat door het ministerie van Defensie aan de politiek werd gegeven was dan ook pro-Amerikaans.

De uiteindelijke keuze werd helemaal gemakkelijk door de enorme koersval van de dollar in de week dat het besluit over de aanschaf door het kabinet moest worden genomen. Dit maakte de Amerikaanse Apache helikopter ook nog eens 180 miljoen gulden

goedkoper.

De Europese oriëntatie van de politiek lijkt het verloren te hebben van de centen en van de praktische voorkeuren van de kant van defensie. De toevoeging van de Frans-Duitse Tigre helikopter lijkt slechts een symbolisch gebaar te zijn geweest.

Bovendien was er met betrekking tot de Luchtmobiele Brigade al een keer voor Europa gekozen. Dit waren de 17 transporthelikopters van Franse makelij. Blijkbaar kon een volledig Amerikaanse keuze voor de bewapende helikopters hierdoor worden gerechtvaardigd. De helikopters worden dit jaar door de Amerikanen aan de Nederlandse Landmacht geleverd. Zo snel mogelijk zullen ze operationeel worden ingezet.

Wat zegt dit alles voor de Europese oriëntatie in de toekomst? Zullen economische aspecten altijd de voorkeur krijgen boven politieke voornemens? Wanneer, 'aangemoedigd' door het Nederlandse voorbeeld, ook de andere deelnemers aan de Europese samenwerking, het sneller gemakkelijker vinden om politieke voornemens 'van tafel te schuiven', loopt de Europese samenwerking steeds vaker de kans ondergesneeuwd te raken. Met het naderen van de EMU lijkt dit niet het juiste pad om te bewandelen.

Sandra de Wit

Claudia Behr

Studenten Bestuurskunde in Leiden

Het Verenigd Koninkrijk en de EMU

D.-P. Boender

Ian Taylor (Conservative), schaduw-onderminister voor Noord-Ierland verlaat op 29 oktober de front bench uit onvrede over de Euro-sceptische houding van het Conservative Shadow Cabinet onder leiding van William Hague. De nieuwe leider van de Conservatives sprak tijdens het partijcongres nog milde woorden over de Europese eenwording. Men was van mening, dat Groot-Brittannië in de nabije toekomst niet tot de EMU zou moeten toetreden.

Deze uitspraak was vaag genoeg om zowel de Euro-sceptici van de harde lijn alsook de meer pro-Europees ingestelde leden van de partij tegemoet te komen.

Op maandag 27 oktober '97 maakte Gordon Brown, de Britse minister van Financiën bekend dat het Ver-

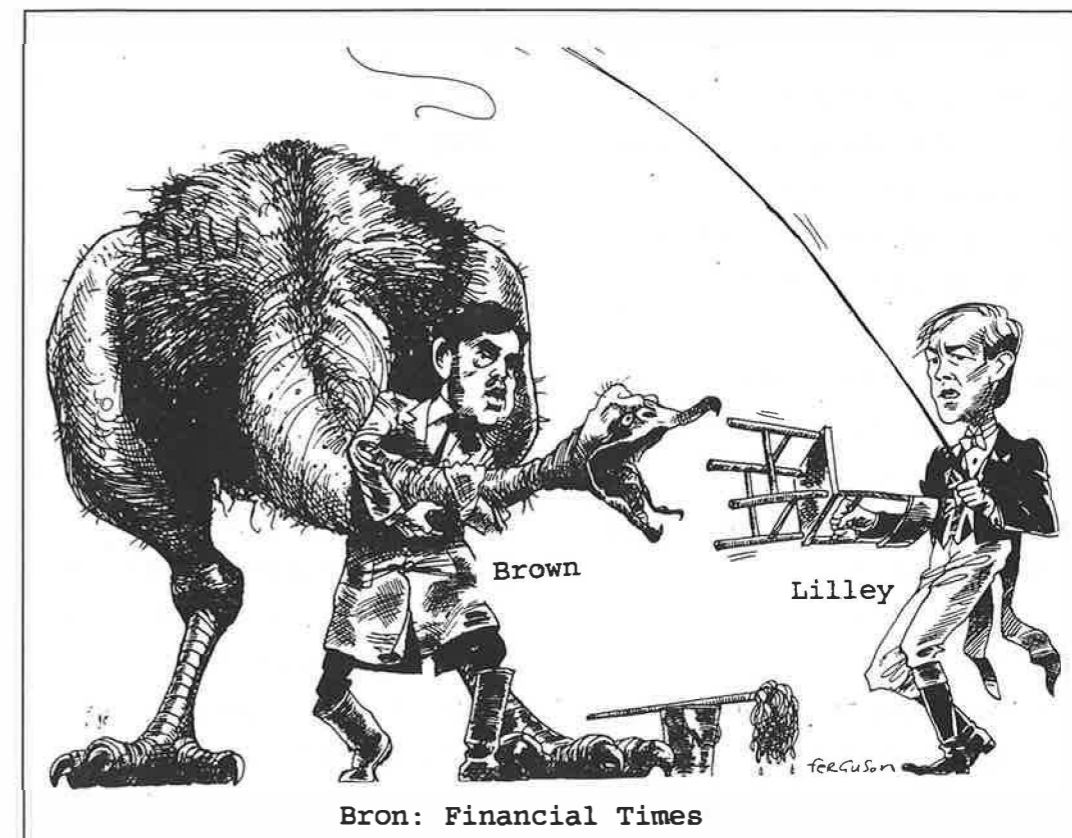
enigd Koninkrijk niet op 1 januari '99 tot de EMU zal toetreden. De Labour-regering onder leiding van Tony Blair is van mening, dat de Britse economie momenteel onvoldoende gelijk loopt met de rest van Europa; ook zou het Britse bedrijfsleven nog niet goed genoeg voorbereid zijn voor toetreding tot de EMU.

Hierdoor zal Groot-Brittannië niet voor 2002 deelnemen aan de Europese eenheidsmunt.

Labour heeft aangegeven, dat wanneer zij voor een tweede termijn gekozen zullen worden, zij een referendum zullen houden over een al dan niet toetreden tot de EMU, wanneer de Britse economie daar sterk genoeg voor is. Maar Gordon Brown zei in de verklaring aan het parlement wel dat Labour in principe de Pond wil afschaffen en de Euro aannemen. Hij roept de overige partijen op een pro-Europese consensus te bewerkstelligen.

portant to have a clear pragmatic policy on the greatest issue of our day, than to try to please everybody at the same time'. William Hague verwerpt de kritiek dat 'the Tories risk becoming isolated, marooned and marginalized'.

Kenneth Clarke, minister van Financiën tijdens de laatste Tory-regering van John Major en pro-Europeaan, heeft in een reactie op de officiële partijlijn tot een zgn. cross-party coalition opgeroepen waarin zowel de politieke partijen als de zakenwereld, het bankwezen en de vakbonden zitting zouden

Bron: Financial Times

Onderwijl heeft de Conservative Party haar officiële standpunt een kleine twee weken voor de bekendmaking door Gordon Brown van het regeringsstandpunt, aanzienlijk verscherpt. De Tory-party heeft aangegeven zeker in de volgende kabinetsperiode niet aan de EMU mee te willen doen; dit betekent in ieder geval een periode van 10 jaar. Hiermee heeft Hague een duidelijk standpunt ingenomen en de partij een duidelijk anti-Europees gezicht gegeven. 'It is more im-

moeten nemen om in een toekomstig referendum een "Yes-vote" te bewerkstelligen.

In een reactie verwelkomde Gordon Brown, Kenneth Clarke's oproep en riep hij alle andere pro-Euro Tories op om hem te steunen in het creëren van een pro-Europese consensus. Ook Malcolm Bruce, woordvoerder m.b.t. Financiën van de Liberal Democrats, de meest pro-Europese partij in het parlement gaf aan dat een 'cross-party coalition' van groot belang was